

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Academiae Kiloniensis Prorector et Senatus orationem
solemnem Augustissimi Regis Christiani VII natali die 29.
Januarii 1798 habendam indicunt. De Gestu Veterum
Scenico Observationes**

Baden, Torkel

Kiliae Holsatorum, [1798?]

VD18 13382748

[Einleitung]

urn:nbn:de:gbv:45:1-8303

Scenicas veterum fabulas legentibus duplex voluptas proponitur: una, quae aurium est, altera oculorum. Illis numeros legitimumque sonum versuum callemus, atque inurbanum lepido dicto seponimus; his, ut corpori ferrum, sic oratio animo *actionis* ope inprimitur.

Fabulae scriptae actionis exemplaria sunt, eaque verborum gestusque verbis subjecti arcta societas viget, qua sublata neglectave trunca oratio ac debilis compluribus in locis relinquatur. Proinde cum tragicos tum comicos ex antiquitate Poetas versantibus doctis, non raro accidisse constat, ut in sermonibus, imprimis conspicuis plurimumque pollentibus haerent, quorum sensum, e vestigiis artis auxiliariae eruendum, pronuntiationis actionisve, vel ignoratae vel levius ab interpretibus curatae, tenebrae obscurarent.

Neque aliter sane evenire potuit, cum quo gestu singuli partes suas confecerint in Scena actores deprehendendi indiciis Comoediae Tragoediaeque scriptae veterum penitus destituantur. Recentiores scenici auctores, diversam plane a veteribus viam ingressi, sua in praecipiendo gestu diligentia, et pronuntiandi munus artificis (*Instructorem* vulgo nominant) apud histrionum gregem diminuerunt, et fabularum lectori laborem in divinanda actione compensarunt.

Sed illa securitas veterum Poetarum atque consuetudo, gestum personarum agentium in fabulis reticendi: ingens de gestificationis veteris incomparabili ac paene prodigiosa excel-

lencia praejudicium vel peperisse vel aluisse videtur; dum fuerunt, qui censerent, cognitioni plus quam observationi antiquitatem tribuisse, eoque perfectionis fastigio *theoriam* tunc temporis spectatam, quae *praxin* hodiernam bonorum actorum longe post se relinqueret. In ea sententia *Diderottus* fuit, cui accedens *Lessingius*, actorum veterum ab ipsis quidem veteribus tantopere celebratas virtutes in corporis eloquentia efferenda probabiles effecturus¹⁾, ad artificialia, nescio quae, eademque arbitraria *signa* confugit, quorum intellectum, uti rebatur, *Scenae* usus atque conventio hominum fixisset. Atqui hanc de cognitione veterum actorum sive *theoria*, contra recentiorum *praxin* magnificata, opinionem, convellere videtur et labefactare ipsa professio summi ex antiquitate histrionis, *Roscii*, qui observationi et exercitationi nihil non tribuens, *artem* extenuaret²⁾. Quod vero artificium veterum actorum in motibus animi proferendis ab illis praetenditur, id quale sit, si a naturali manuum totiusque corporis motu discefferis, nondum comperire potui. Immo dicendi magistrorum ostentationem cavillatur apud *Ciceronem* *Crassus*³⁾, qui, quae maxime propria naturae essent, actionem puta, his ipsis *artem* adhiberent. Huc, nimirum, recidisse cuncta dixerim in comparatione eloquentiae cum histrionica a *Roscio* (cujus librum citat *Macrobius*⁴⁾) instituta, ut, quae sponte sua homines eloquentes facerent, ea observaverit atque delegerit.

Illud ex contemplatione operum veteris artis scenicorum non postremum capi posse commodum video, ut quasi superstitione liberati homines, in actione priscorum varia multa, neque

1) Laoc. in Append. p. 338.

2) de Or. 1. 29.

3) ibid. 32.

4) Sat. 3. 14.

tamen a recentiori actione diversa intueantur. Qua in re curas defigentes, quae, quantulacunque sint, *Personarum*, et quidem *comicarum* cum scenicis poetis veteris orbis collatione, didicerimus ipsi ac notaverimus, exponere oratione cum maxime properamus.

De sigillis Personarum ex aere, eorum usu antiquo et consilio.

In iis, quae scenici gestus, veteribus usitati, intelligentiam adjuvant, praesidiis, insignem locum obtinent figurae sive sigilla e metallo; quorum a *Ficoronio* aliisque comportatorum numerum quoniam accessione nonnullorum, Museum Borgianum Velitris nobilitantium, augendi facultatem fors nobis largita est: antequam ad causam accedamus, e re judicamus esse, de figurarum istarum usu et consilio tam universe quaedam, quam accommodate ad borgiana sigilla disputando praefstruere.

Ideales nonnemo imagunculas vocaverit, eum in finem excogitatas fictasque, ut actores quarumcunque partium repraesentando, exempla perfectae omnibusque numeris absolutae actionis haberentur. Frequens horum exemplorum usus in meditatione poetarum scenicorum, tam in pictis quam sculptis operibus antiquitatis obviorem; quos sedentes offendimus, atque in componendis fabulis a personis affectus mutuantes⁵⁾.

Praestat tamen certis nominibus rerum ac personarum asserere, atque ad *Comicos* ipsos referre, quorum in certis partibus fabularum tractandis cognita probataque virtus statuan, jaudis proemium tulerit, quae morum argumentorumque, in quibus eminuissent, monumentum esset. Poterunt sic statunculae repetitiones ac diminutiones justae staturae videri, quarum

5) compar. *Quintil.* 11. 3. 73.

